

Tillsynsvägleddningsplan för byggnadsnämnderna i Uppsala län

2021 – 2024

Enköping – Heby – Håbo – Knivsta – Tierp – Uppsala – Älvkarleby – Östhammar

Förord

Varje dag drabbas barn och vuxna av allergier eller astma på grund av mögel eller dålig inomhusluft. Det finns 2 miljoner människor i Sverige som lever med allergi eller astma.

Varje vecka hindras människor med funktionsnedsättning att leva ett normalt liv på grund av brister i byggnaders utformning. Det finns idag cirka 600 000 personer som lever med en funktionsnedsättning.

Varje månad är energianvändningen i bostäder och lokaler högre än vad som är långsiktigt hållbart för vårt samhälle på grund av brister i byggnadernas utförande. Uppvärmning av byggnader står för 23 % av den totala energianvändningen.

Varje kvartal dödas människor i byggarbetsplatsolyckor på grund av otillräcklig kontroll.

Varje år sprids bränder på grund av dålig brandsektionering. I Sverige uppstår cirka 30 000 bränder årligen.

Många fel och brister skulle kunna förhindras av en god tillsyn i byggprocessen och det är dessutom väl investerade pengar. Det innebär att människor kan andas frisk luft på dagarna, sova ostörda på nätterna och ökar välbefinnandet hos både unga och gamla genom att inkludera i stället för att exkludera. Det krävs en god kommunal tillsyn inom byggområdet för att försäkra sig om på att det som byggs har rätt kvalité och att den byggda miljön uppfyller samhällets krav.

Länsstyrelsen har som uppgift att ge kommunerna tillsynsvägledning inom plan- och byggområdet och har därför i uppdrag att ta fram en treårig tillsynsvägledningsplan för det arbetet. Det här är Länsstyrelsens i Uppsala län tillsynsvägledningsplan för åren 2021 – 2024.

Annika Israelsson

Enhetschef vid Plan- och bostadsenheten
Länsstyrelsen i Uppsala län

Inledning

Av plan- och byggförordningen (2011:338) PBF, framgår att länsstyrelsen ska ge tillsynsvägledning till byggnadsnämnderna, genom att ge råd och stöd i nämndens tillsynsarbete. Arbetet ska vara främmande, och målet med tillsynsvägledningsarbetet är att stötta kommunerna så att deras arbete kan fungera på ett så enhetligt, effektivt och rättssäkert sätt som möjligt. Länsstyrelsen ska också följa upp och utvärdera byggnadsnämndernas tillsynsarbete, och på Boverkets begäran lämna uppgifter om byggnadsnämndens tillämpning av plan- och bygglagen (2010:900) PBL, och föreskrifter som meddelas med stöd av lagen.

Av PBF framgår också att Länsstyrelsen ska ha en plan för sin tillsynsvägledning, att planen ska omfatta en period av tre år, och ska vid behov revideras. Denna tillsynsvägledningsplan är avsedd att gälla för åren 2021–2024, och syftar till att redovisa hur Länsstyrelsen i Uppsala län kommer att arbeta med tillsynsvägledning inom byggområdet.

Planen kommer att ses över årligen (april-maj) och revideras om lagstiftning inom området ändras, uppdrag till följd av regeringsuppdrag eller regleringsbrevsuppdrag mm, samt mot bakgrund av de erfarenheter och behov som framkommit under förevarande års tillsynsvägledning, eller på annat sätt.

Bakgrund

Länsstyrelserna hade enligt PBL 1987:10 tillsyn över plan- och byggnadsväsendet i länet och skulle samverka med kommunerna i deras planläggning. Boverket hade den allmänna uppsikten över plan- och byggnadsväsendet i riket. I och med PBL 2010:900 och PBF 2011:338, är tillsynen utförligare reglerad och innehåller nu också bestämmelser om tillsynsvägledning.

Syfte

Syftet med tillsynsvägledningen är att skapa följsamhet mot PBL samt ge möjlighet till återkommande uppföljning och utvärdering av byggnadsnämndernas tillsynsarbete. Kommunernas tillsyn inom byggområdet kan delas in i tre delar: förebyggande insatser, tillsynsbesök och ärenden initierade av allmänheten. Ett bra genomfört tillsynsarbete hos kommunerna och länsstyrelsernas tillsynsvägledning kan innebära att tyngdpunkten inom tillsynsarbetet på sikt kan förskjutas från kontrollerande till förebyggande.

Innehållsförteckning

Innehåll

Förord.....	3
Inledning	4
Bakgrund	4
Syfte.....	4
Rättsliga utgångspunkter för tillsyn, tillsynsvägledning och tillsynsvägledningsplanen	6
11 kap PBL	6
8 kap PBF	6
Former för Länsstyrelsen i Uppsala läns arbete med tillsynsvägledning, uppföljning och utvärdering	8
Former för arbetet med tillsynsvägledning	8
Former för arbetet med uppföljning och utvärdering	9
Utdrag ur regleringsbrev för länsstyrelserna året 2021	10
D. Tillsyn.....	10
Preliminärt program för Uppsala län, 2021–2023	11

Rättsliga utgångspunkter för tillsyn, tillsynsvägledning och tillsynsvägledningsplanen

11 kap PBL

Bestämmelser om tillsyn finns i 11 kap. PBL och av 3 § framgår att tillsynen utövas av Regeringen, länsstyrelserna och Boverket samt av byggnadsnämnden (tillsynsmyndigheterna) och att tillsynsmyndigheterna ska samarbeta med varandra.

Vidare ska en tillsynsmyndighet enligt 5 §, samma kapitel, pröva förutsättningarna för och behovet av att ingripa eller besluta om en påföljd, så snart det finns anledning att anta att någon inte har följt en bestämmelse i denna lag, i föreskrifter, domar eller andra beslut som har meddelats med stöd av lagen eller i EU-förordningar som rör frågor inom lagens tillämpningsområde.

De ingripanden och påföljder som byggnadsnämnden kan använda sig av är enligt 11 kap. PBL i huvudsak förelägganden om att vidta olika åtgärder eller rättelser, förbud mot fortsatt arbete eller åtgärd eller att använda byggnadsverk, byte av funktionskontrollant eller kontrollansvarig samt att ta ut byggsanktionsavgifter.

Utdrag ur 11 kap PBL

[...]

3 § Tillsynen ska utövas av regeringen, länsstyrelsen och den eller de statliga myndigheter i övrigt som regeringen bestämmer och av byggnadsnämnden (tillsynsmyndigheterna). Tillsynsmyndigheterna ska samarbeta med varandra samt med sådana statliga och kommunala organ som fullgör uppgifter av betydelse för tillsynsverksamheten.

4 § En kommun får träffa avtal med en annan kommun om att tillsynsuppgifter som byggnadsnämnden har enligt detta kapitel ska skötas helt eller delvis av byggnadsnämnden i den andra kommunen. Befogenheten att meddela beslut i tillsynsärenden får dock inte överlåtas.

5 § En tillsynsmyndighet ska pröva förutsättningarna för och behovet av att ingripa eller besluta om en påföljd enligt detta kapitel, så snart det finns anledning att anta att någon inte har följt en bestämmelse i denna lag, i föreskrifter, domar eller andra beslut som har meddelats med stöd av lagen eller i EU-förordningar som rör frågor inom lagens tillämpningsområde.

[...]

8 kap PBF

Boverket och Länsstyrelsen ska enligt PBF ge tillsynsvägledning när det gäller tillsynen enligt PBL och PBF, Länsstyrelsen och Boverket ska aktivt verka för samordning och samverkan i tillsynsvägledningen. Både Boverket och länsstyrelsen ska ha en plan för sin tillsynsvägledning, planerna ska omfatta en period av tre år och vid behov revideras.

Vidare ska Boverket regelbundet sammanställa erfarenheterna från kommunens tillsynsarbete, och länsstyrelsens och Boverkets tillsynsarbete och tillsynsvägledning.

Utdrag ur 8 kap PBF

[...]

13 § Boverket och länsstyrelsen ska ge tillsynsvägledning när det gäller tillsynen enligt plan- och bygglagen (2010:900) och denna förordning på det sätt som närmare framgår av 14 och 15 §§. Myndigheterna ska aktivt verka för samordning och samverkan i tillsynsvägledningen.

14 § Länsstyrelsen ska

1. ge tillsynsvägledning i länet genom att ge byggnadsnämnden råd och stöd i nämndens tillsynsarbete,
2. följa upp och utvärdera byggnadsnämndens tillsynsarbete, och
3. lämna uppgifter till Boverket om länsstyrelsens tillsynsvägledning och utvecklingen av byggnadsnämndens tillsynsarbete, om Boverket begär det.

15 § Boverket ska ge tillsynsvägledning till

1. länsstyrelsen i plan- och byggfrågor, och
2. byggnadsnämnden genom råd och stöd i dess tillsynsarbete.

16 § Både Boverket och länsstyrelsen ska ha en plan för sin tillsynsvägledning. Planerna ska omfatta en period av tre år och vid behov revideras.

17 § Boverket ska regelbundet sammanställa erfarenheterna från

1. kommunens tillsynsarbete, och
 2. länsstyrelsens och verkets tillsynsarbete och tillsynsvägledning.
- Sammanställningen ska lämnas till regeringen.

[...]

Former för Länsstyrelsen i Uppsala läns arbete med tillsynsvägledning, uppföljning och utvärdering

Former för arbetet med tillsynsvägledning

Tematiska byggträffar

När: en gång/år.

Målgrupp: länets samtliga byggnadsinspektörer och bygglovshandläggare eller motsvarande.

Syfte: att sprida information och kunskap, och att skapa en plattform för nätverkande mellan kommunerna i länet.

Tema: utformas efter de behov och önskemål som byggnadsnämnderna i länet lyft alternativt författningsändringar inom aktuellt område.

Kommunbesök

När: en gång/år.

Målgrupp: länets samtliga byggnadsinspektörer, bygglovshandläggare eller motsvarande, chefer och politiker i byggnadsnämnderna.

Syfte: att få tid för information, diskussion och frågeställningar kring byggnadsnämndens arbete med tillsyn och andra aktuella ämnen.

Tema: årets RB-uppdrag¹ samt sådant som byggnadsnämnden känner behov av att lyfta, fråga och diskutera.

Övrigt

Länsstyrelsen har som mål att ge utrymme för diskussioner kring direkta frågor, via telefon och mail, från politiker, chefer och tjänstemän samt att hålla Länsstyrelsens webbplats uppdaterad och aktuell.

Länsstyrelsen jobbar ständigt med kompetensutveckling inom området, bl a genom deltagande i interna och externa nätverk och forum för frågor om tillsyn och tillsynsvägledning inom PBL.

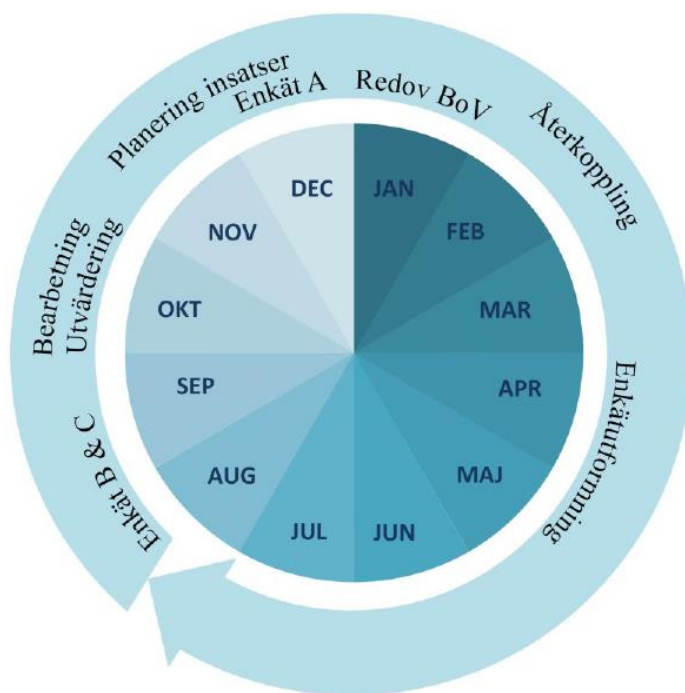
¹ Regeringen styr de statliga myndigheterna genom årliga regleringsbrev (RB). Ett regleringsbrev talar om vilka mål myndigheten ska uppnå med sin verksamhet. Myndigheterna rapporterar varje år resultatet till regeringen.

Former för arbetet med uppföljning och utvärdering

Länsstyrelserna fick i regleringsbrevet (RB) för 2012 i uppdrag att i samverkan med Boverket ta fram förslag till gemensamma arbetsformer för länsstyrelsernas uppgifter med uppföljning och utvärdering vad gäller arbetet med tillsyn, tillsynsvägledning och tillämpning inom PBL-området.

Arbetsformerna som togs fram i samband med uppdraget, bygger på en årscykel med ett tillsynsvägledningsår som börjar den 1 juli och slutar 30 juni året därefter, samt en enkät i tre delar som tas fram av Länsstyrelsen i samverkan med Boverket och Sveriges kommuner och regioner och som skickas ut till kommunerna vid två tillfällen.

Förutsättningarna för arbetet har förändrats något genom åren, och arbetsformerna har utefter detta fått lov att anpassas, men i stort sett arbetar Länsstyrelsen enligt de gemensamma arbetsformer som tagits fram.

Den årscykel som togs fram i samband med uppdraget, den blå pilen som bildar en cirkel runt hjulet skildrar arbetet med enkäterna under året.

Enkätens A-del bestod från början i att få in kvantitativa uppgifter från kommunerna. Denna enkät har nu utgått i och med en överenskommelse med Boverket om att få ta del av de uppgifter som de hämtar in från kommunerna vid samma tillfälle, genom planbygg och tillsynsenkäten (PBTE).

Enkätens B-del innehåller kvalitativa frågor om byggnadsnämndens tillsynsrelaterade arbete och de frågor som ställs i enkäten bottnar i det uppdrag länsstyrelserna fått i regleringsbrevet.

Enkätens C-del ger länsstyrelserna möjlighet att ställa frågor inom ett regionalt område och kunna följa upp dessa frågor på ett samlat sätt. I de fall C-delen skickas ut görs detta som en del av B-delen.

Redovisningen av regleringsbrevet (d v s svaren på enkätens B-del, och en analys av dessa) görs genom plan- och byggenkäten (PBE) som Boverket årligen skickar ut till alla länsstyrelser, och som besvaras i januari varje år.

Utdrag ur regleringsbrev för länsstyrelserna året 2021

D. Tillsyn

1. Länsstyrelsernas redovisning av byggnadsnämndernas tillsynsarbete enligt 8 kap. 14 § plan- och byggförordningen (2011:338) och uppföljning av tillämpningen av plan- och bygglagen (2010:900) enligt 8 kap. 18 § plan- och byggförordningen ska samordnas mellan länsstyrelserna efter hörande av Boverket. Uppdraget ska redovisas till Boverket, med kopia till regeringen (Finansdepartementet), senast den 31 januari 2022.

Preliminärt program för Uppsala län, 2021–2024

Månad	Aktivitet	Målgrupp
Januari	Redovisning av RB-uppdraget till Boverket, genom plan- och byggenkäten	Internt, Länsstyrelsen
Februari/mars	Tematisk byggträff Tema enligt de behov och önskemål som byggnadsnämnderna i länet lyft, alternativt enligt nya lagar eller ändringar som skett	Länets samtliga kommuner (länsstyrelsen organiserar och bjuder in)
Augusti	Utskick av enkät B (och ev enkät C) (Kvalitativ enkät, med tema enligt årets RB, samt eventuella regionala frågor)	Länets samtliga kommuner
November	Länsstyrelsens kommunbesök Tema enligt årets RB	Länets samtliga kommuner (länsstyrelsen organiserar)

Denna plan för tillsynsvägledning är översiktlig och syftar till att ange huvuddragen för den planerade tillsynsvägledning de kommande tre åren. Planen kommer som angetts ovan, revideras årligen, med utgångspunkt från de erfarenheter som Länsstyrelsen samlat på sig under året och utifrån eventuella regeländringar inom området. Det kan uppstå behov och önskemål av oplanerade aktiviteter mm. Det kommer Länsstyrelsen också att ha beredskap för.

Länsstyrelsen ska enligt plan- och byggförordningen ha en plan för sin tillsynsvägledning, planen ska omfatta en period av tre år, och vid behov ska planen revideras. Denna tillsynsvägledningsplan är avsedd att gälla för åren 2021–2024, och syftar till att redovisa hur Länsstyrelsen i Uppsala län kommer att arbeta med tillsynsvägledning inom byggområdet.

Planen kommer att ses över årligen och revideras med hänsyn till nya riktlinjer såsom lagar, regleringsbrev mm, samt mot bakgrund av de erfarenheter och behov som framkommit under förevarande års tillsynsvägledning eller annat.